

ประสบการณ์การเข้าสู่ตำแหน่งหัวหน้าพยาบาล ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน

สุภางค์ วนิชเวชสุวรรณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

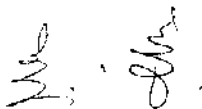
กันยายน 2547

ISBN 974-383-980-1

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

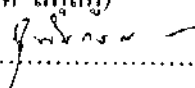
อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ สุภากร วัฒนเวชสุวรรณ จบเรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล ของมหาวิทยาลัยบูรพา
ได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

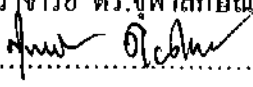
..... ประธาน

(อาจารย์ ดร.สุวดี สุกขุ)

..... กรรมการ

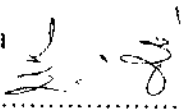
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬาลักษณ์ บารมี)

..... กรรมการ

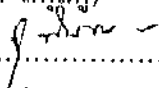
(อาจารย์ ดร.สุภากรณ์ ด้วงแพง)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

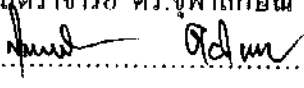
..... ประธาน

(อาจารย์ ดร.สุวดี สุกขุ)

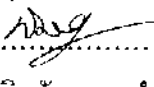
..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬาลักษณ์ บารมี)

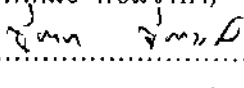
..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สุภากรณ์ ด้วงแพง)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.พิศมัย หอมจำปา)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ฉันทนา จันทร์วงศ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 13 เดือน กันยายน พ.ศ. 2547

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา
จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
ประจำภาคปลาย ปีการศึกษา 2546

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของอาจารย์ ดร.สุวดี สกุดชู ในการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปากเปล่าทุกท่าน ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขปรับปรุงเพื่อให้วิทยานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณนายแพทย์เสริมศักดิ์ สุทธิคนาววิวัฒน์ ที่ได้กรุณาให้โอกาสในการลาศึกษาต่อ

ขอขอบคุณหัวหน้าพยาบาล โรงพยาบาลชุมชน ผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่กรุณาเสียเวลาอันมีค่า และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

ขอขอบคุณ คุณอัครี บุญช่วยเหลือ, คุณสุชาดา อุปัทธวานิชย์ พี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้มาโดยตลอด

ความดีและประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอบอบแต่คุณแม่ พี่ ๆ น้อง ๆ ที่ให้ความรัก ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้เป็นอย่างดี รวมทั้งขอบอบแต่คณาจารย์ทุกท่านที่ได้เมตตา ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และให้ความช่วยเหลือตลอดมาจนสำเร็จการศึกษา

ศุภางค์ วนิชเวชสุวรรณ

45911413: สาขาวิชา: การบริหารการพยาบาล; พย.ม. (พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต)

คำสำคัญ: ประสบการณ์การเข้าสู่ตำแหน่งหัวหน้าพยาบาล โรงพยาบาลชุมชน/ หัวหน้าพยาบาล

สุภากรณ์ วนิเวชสุวรรณ: ประสบการณ์การเข้าสู่ตำแหน่งหัวหน้าพยาบาล ของพยาบาล

วิชาชีพ โรงพยาบาลชุมชน (EXPERIENCE OF BECOMING A DIRECTOR OF NURSING OF THE COMMUNITY HOSPITALS IN A SELECTED PROVINCE OF THE EAST;

A QUALITATIVE STUDY) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: สุวดี สกุลคู, Ph.D., จุฬาลักษณ์ บารมี, Ph.D., สุภากรณ์ ด้วงแพง, D.N.S. 95 หน้า. ปี พ.ศ. 2547. ISBN 974-383-980-1

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายประสบการณ์ของพยาบาลวิชาชีพ ที่เข้าสู่ตำแหน่ง หัวหน้าพยาบาล โรงพยาบาลชุมชน ในจังหวัดหนึ่งทางภาคตะวันออก โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือพยาบาลวิชาชีพที่ปัจจุบันดำรงตำแหน่งหัวหน้าพยาบาล โรงพยาบาลชุมชนจำนวน 10 ราย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เข้าสู่ตำแหน่งโดยได้รับการแต่งตั้งจากผู้อำนวยการ โรงพยาบาลและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เนื่องจากมีคุณสมบัติอาวุโส และปฏิบัติหน้าที่ในโรงพยาบาลนั้นมานาน โดยความรู้สึกเมื่อเข้าสู่ตำแหน่ง หัวหน้าพยาบาล โรงพยาบาลชุมชน มีทั้งกลุ่มที่มีความรู้สึกเชิงบวกและกลุ่มที่มีความรู้สึกเชิงลบ ซึ่งกลุ่มที่มีความรู้สึกเชิงบวกเนื่องจากเป็นบทบาทใหม่ เป็นสิ่งท้าทาย และเป็นตำแหน่งที่สูงขึ้น ส่วนกลุ่มที่มีความรู้สึกเชิงลบเนื่องจากขาดความรู้ทางด้านการบริหาร ไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ และคิดว่าเป็นภาระงานที่หนัก ทำให้ไม่มั่นใจ สำหรับการปฏิบัติบทบาทหน้าที่เมื่อเข้าสู่ตำแหน่ง ผู้ให้ข้อมูลทุกรายระบุว่า ปฏิบัติบทบาทหน้าที่ไม่ครอบคลุมบทบาทหน้าที่ทุกด้าน โดยส่วนใหญ่ปฏิบัติ หน้าที่ด้านบริการ มากกว่า ด้านบริหาร ด้านวิชาการ และด้านการพัฒนาบุคลากร ทั้งนี้ปัญหา อุปสรรค เมื่อปฏิบัติหน้าที่ ในบทบาทหน้าที่หัวหน้าพยาบาล โรงพยาบาลชุมชน มีทั้งปัญหาจากตัวผู้ให้ ข้อมูลเอง คือขาดความรู้ ทางด้านการบริหารงานทั่วไปและการบริหารบุคคล และปัจจัยอื่น ๆ เช่น ขาดการส่งมอบงานที่มีประสิทธิภาพจากอดีตหัวหน้าพยาบาล ผู้อำนวยการ โรงพยาบาลชุมชนเปลี่ยนบ่อย ทำให้นโยบาย ไม่ต่อเนื่อง และปัญหาขาดแคลนบุคลากร ซึ่งผู้ให้ข้อมูลแก้ไขปัญหาและอุปสรรค โดยการเรียนรู้งาน ด้วยตนเอง ปัญหาปรึกษาผู้รู้และโดยการให้ทีมมีส่วนร่วม

ความคิดเห็นต่อการเตรียมตัวเข้าสู่ตำแหน่งหัวหน้าพยาบาล โรงพยาบาลชุมชน ผู้ให้ข้อมูลทุกรายมีความเห็นว่าการเตรียมตัวเข้าสู่ตำแหน่งหัวหน้าพยาบาล มีความสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นที่ ต้องจัดให้มีขึ้น แต่สาเหตุที่ผู้ให้ข้อมูลไม่มีการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่ตำแหน่งเนื่องจาก ระบบการ การเข้าสู่ตำแหน่งหัวหน้าพยาบาลไม่ชัดเจน และตำแหน่งหัวหน้าพยาบาลชุมชนไม่จูงใจ เพราะคิดว่าเป็นหัวหน้างานหรือหัวหน้าตึกสบายใจกว่า

45911413: MAJOR: NURSING ADMINISTRATION; M.N.S.

KEYWORDS: EXPERIENCE OF BECOMING A DIRECTOR OF NURSING/ A DIRECTOR OF NURSING

SUPANG WANICHVEACHSUWAT: EXPERIENCE OF BECOMING A DIRECTOR OF NURSING OF THE COMMUNITY HOSPITALS IN A SELECTED PROVINCE OF THE EAST: A QUALITATIVE STUDY. THESIS ADVISORS: SUWADEE SAKULKOO, Ph.D., JULALUK BARAMEE, Ph.D., SUPAPORN DUANGPAENG, D.N.S. 95 P. 2004. ISBN 974-383-980-1

The purpose of this research was to describe experience of becoming a director of nursing of the community hospitals in a selected province of the east using qualitative approach. The participants were 10 professional nurses, who work as a director of nursing of the community hospitals and willing to participate in the research. The findings revealed that most of the participants became the director of nursing by the appointment of the director of the hospitals. Experience of becoming the director of nursing could be divided into positive feeling and negative feeling. For the positive group, the challenge, new role and getting promotion were their reasons, whereas the other group felt their lack of knowledge, unfamiliar of their new role and working hardship were their reasons of frustration. All participants stated that they were not able to perform their administrative role since their time had occupied by the load of providing nursing services. The barriers in working as the director of nursing included not only from the nurses themselves that were lack of knowledge in general management and personnel management, but also from other factors that were lack of appropriate job transformation from the former director of nursing as well as the frequent change of the director of the hospital. The position of the director of nursing was not motivated. Moreover, the responsibility and the reward was imbalance. Problem resolution techniques used by the directors of nursing were learning by doing, consulting the former directors of nursing and participation problem solving.

All participants acknowledged the importance of preparing nurses prior to work as the director of nursing. They also indicated that the preparation system of a director of nursing should be clear.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
คำถามการวิจัย.....	4
คำถามเฉพาะ.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
โรงพยาบาลชุมชน.....	6
บทบาทหน้าที่หัวหน้าพยาบาลโรงพยาบาลชุมชน.....	11
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวหน้าพยาบาลโรงพยาบาลชุมชน.....	19
3 การดำเนินการวิจัย.....	25
ผู้ให้ข้อมูล.....	25
สถานที่ศึกษา.....	25
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	25
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	26
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	28
การสร้างที่น่าเชื่อถือของข้อมูล (Trustworthiness).....	28
4 ผลการวิจัยและการอภิปรายผล.....	30
ข้อมูลส่วนบุคคล.....	30

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ประสบการณ์การเข้าสู่ตำแหน่งหัวหน้าพยาบาล โรงพยาบาลชุมชน.....	31
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	70
สรุปผลการวิจัย.....	70
การเข้าสู่ตำแหน่งหัวหน้าพยาบาล.....	70
ข้อเสนอแนะ.....	73
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	75
ประสบการณ์การทำวิจัยเชิงคุณภาพของผู้วิจัย.....	75
บรรณานุกรม.....	78
ภาคผนวก.....	86
ภาคผนวก ก.....	87
ภาคผนวก ข.....	90
ภาคผนวก ค.....	93
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	95

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามกลุ่มอายุ สถานภาพสมรส ประสบการณ์ในการทำงาน และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งหัวหน้าพยาบาล โรงพยาบาลชุมชน.....	31
2 สรุปข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล.....	88

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 โครงสร้างการบริหารงานโรงพยาบาลชุมชน.....	10